

Forrás: <http://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2013/12/fogarasi-attila-norvegia-egyetemi-tortenelemoktatasa-2013-ban-04-03-16/>

Fogarasi Attila

Norvégia egyetemi történelemoktatása 2013-ban

Bevezető

Norvégia gazdasági szempontból a világ egyik legkiegyensúlyozottabb országa. A Norvég Királyság költségvetése szufficites, adóssága nincs, ez a jóléti kiadások meghatározó tényezője. Ez a gazdasági alaphelyzet a társadalom valamennyi szegmensére kihat, ezért több jut a közoktatásra, a felsőoktatásra, kutatásokra, kultúrára, az összes népjóléti kiadásra. Más, fejlődésben lévő országokat is tudnak segíteni különböző pályázatokkal, mint pl. a Norvég-alap. Az ország befogadó, a világ minden tájáról várják a tanulni és dolgozni vágyókat. Az egyetemi oktatás színvonala igazodik a kihívásokhoz, az európai felsőoktatási követelményekhez. Az ország „második anyanyelve” az angol, így a felsőoktatás keretén belül tanuló külföldi diákok szinte minden területen könnyedén beilleszkedhetnek az oktatás menetébe (néha akkor is angolul oktatnak, ha a csoportban csak norvég diákok tanulnak, aminek az oka a későbbiekben látható „nemzetköziség” miatt az angol szaknyelv elsajátítása, tökéletesítése).

Jellemző az egyes diszciplínák tárgyalási univerzumába bevont stúdiumok szinte vég nélküli integrálása, ami azt jelenti, hogy egy-egy kar, intézet vagy tanszék működési területe rendkívül aprólékos és a végtelig cizellált. Az oslói egyetem bölcsészettudományi karán a norvég történelemtől kezdve, a burmai buddhista történelmen át, a legkülönbébb segédtudományokig mindent lehet tanulni. Emellett az országban mester képzésre, továbbtanulásra, továbbhaladásra nincs addig mód, míg egyes helyeken a munkaerőpiac meg nem nyílik, ezzel elkerülve a túlképzést. Talán ennek köszönhető az a szisztéma is, mely szerint egy tudomány vagy szakma képviselőjének kizárólag ahhoz kell értenie, amit tanult. A szerteágazó ismeret nem előny, egyenesen hátrány a munkavállalás során. Az interdiszciplinaritás háttérbe szorulása valószínűleg gazdasági okokra vezethető tehát vissza, és nem akadémiai igénytelenségre vagy szűklátókörűsége. Az oktatás során a tudomány egyetlen pontjára összpontosító módszer ellenére a globális világszemlélet tarol. Egy egyetemi hallgatónak a diploma megszerzése után alapvető képességévé válik elhelyeznie magát a Föld bármelyik pontján térben és időben, kulturálisan és szociálisan.

A felsőoktatás háttere, irányelvei

Az Alaptanterv (*Core Curriculum*) dűskál az erkölcsiséggel átítatott irányelvekben, akárcsak máshol a világon. *„A felsőoktatás célja, hogy elősegítse az egyén individuális fejlődését és értelmes, tartalmas életvezetését. Ennek értelmében mindenkinek egyenlő joga van a tudásszerzésre. Mindenkinek bepillantást kell engedni az életbe a tanulás által megszerezhető kompetenciák kiművelésének segítségével; a jártasságok, készségek, szakismeretek elsajátításával, ezzel létrehozva és megnövelve az egyén boldogulását. A cél az értékek átszármaztatása emberről emberre, a világszemlélet spektrumának kiszélesítése, az egyéni tettek előmozdítása, a csapatmunka és társadalmi szerepvállalás ösztönzése”¹.*

Norvégia a legmagasabb igényű akadémiai oktatást próbálja biztosítani egyetemlein, valamint ügyel arra, hogy mindenki sikeresen fejezze be tanulmányait. A végzett hallgatók aránya az egyik legmagasabb a Földön. Ez persze támadható lenne a követelmények felhígulásával, vagy túlzott engedékenységgel, azonban egy jóléti társadalomban a súlypontok egészen máshol vannak, mint egy gazdaságilag, spirituálisan állandóan küzdő ország esetében. A szociális fejlődés minőségét Norvégia egyértelműen összekapcsolja az egyetemen való sikeres szerepvállalással, éppen az imént említett embermodell szerint;

amely az elsajátított analitikus ismeretek ellenére szociálisan egyáltalán nem leszűkül, hanem nyitott, van ideje és módja odafigyelni az élet más területeire.

Az ellenőrzés, értékelés, a visszacsatolás, egy-egy szemeszter sikeres lezárása objektív módon történik, a szubjektív megítélés kockázatát szinte teljes mértékben kizárják. Norvégiában a dolgozatok, vizsgák, írásos beszámolók stb. kilencven százalékában nem kell feltüntetni a nevet, helyette „pályázói kódszám” jelöli a hallgatót az értékelésnél. Szóbeli vizsga nincs. A módszer a tanár-diák közötti elfogultságot vagy ellentétet hivatott kiiktatni, ezzel elősegítve a tudás erejének érvényesülését az egyéni – sok esetben egyáltalán nem „tudományos”, vagy „szakszerű” értékelés buktatóival szemben. A tudás minden eszközzel történő kiemelése egyértelműen pozitív tényező, ha a tudomány nyers mivoltát és fejlődését tartjuk szem előtt, ugyanakkor hátránya az, hogy az ember-ember közötti közlekedés formái utilitarista, emóciómentes jellegű öltének magukra. Az oktatás ingyenes minden állami intézményben, minden szinten. Az „LLL” mellett teljes mellszélességgel kiállnak. Nem ritka, hogy nappali tagozaton tizenkilenc éves hallgatók mellett hatvanöt éves emberek is ülnek.

A látható elveket az Oktatási- és Kutatásügyi Minisztérium állapítja meg, a láthatatlan elveket pedig személyes tapasztalat során tudja megismerni az ember. Jelen írásomban alapvetően az előbbire helyezem a hangsúlyt. Témám megtalálható az előbb említett minisztérium honlapján PDF formátumban, valamint az oslói egyetem bölcsészettudományi karának oldalán, ami értékes kiegészítésekkel szolgál (mindkettő oldalon lehet angolul, norvégul tájékozódni). Az oktatási szektorra vonatkozó irányelveket a norvég parlament határozza meg. A nemzeti oktatáspolitikai keretrendszerét és tantervét az Oktatási- és Kutatásügyi Minisztérium jogosult kiadni a jogszabályi hierarchiára és hatáskörre figyelemmel. A felsőfokú szakképzés nagy területet metsz ki magának az oktatás területéből. Többek között ebben a rendszerben képzik a felnőtt bevándorló és betelepülő külföldiek zömét. („*Children and young people must have an equal right to education, regardless of where they live, gender, social and cultural background or any special needs.*” „*Mind a gyermekeket, mind a fiatal felnőtteket megilleti az oktatásban való részvétel joga, tekintet nélkül arra, hol él, mi a neme, szociális, kulturális háttere, vagy milyen hátrányokkal bír*”².) A bevándorlás rendkívüli nagy mértéke miatt nem meglepő, hogy a népjóléti intézkedések bőven adnak lehetőséget a beilleszkedésre. Ezek közül természetesen az oktatásé a vezető szerep, ami fokozza a különböző kultúrájú külföldiek adaptálódási, asszimilációs képességét.

Az egyetemek állami fennhatóság alatt állnak. Minden intézmény rendelkezik egy operatív bizottsággal, amely a minisztérium elvi irányítása mellett, azzal együttműködve köteles szervezni az egyetem életét. Az egyetemek, főiskolák maguk szabják meg a kurzusaikat, belső tartamaikat, a tudás terjesztésének módjait, doktori programjaikat. Az oktatás kutatási programokra épül. Az akkreditált képzésekhez, a tudományos teljesítményéhez az állam minden ösztönzést megad. A kormány mellett a „The Norwegian Agency for Quality Assurance in Education” (NOKUT) és a „the Norwegian Centre for International Cooperation in Higher Education” (SIU) felelős a felsőoktatásban zajló folyamatok kontrollálásáért. A NOKUT 2003-tól működik független hivatalként, fő feladata a felsőoktatásban és a felsőfokú szakképzést adó intézményekben történő minőségbiztosítás. Ez a hivatal ad akkreditációt, valamint a külföldi képesítések nemzetközi elfogadtatásával (ekvivalencia) is itt foglalkoznak (erről később lesz még szó).

Norvégiában hét egyetem van. Emellett hét speciális intézmény (az egyik ezek közül magániskola), amelyek egyetemi szintű oktatást biztosítanak. Huszonégy főiskola van állami kézben, kettő privát főiskola, valamint kettő felsőfokú művészeti iskola működik. Harmincegy magánintézmény különböző akkreditált programokkal színesíti az oktatás palettáját, ezek közül huszonkettő köztámogatásban/ állami normatívában is részesül. Körülbelül 195 000 hallgató vesz részt egyetemi, felsőfokú tanulmányokban, akik közül 24 500-an magán főiskolákon vagy felsőfokú képesítést adó intézményekben tanulnak.

A felsőfokú képzés szorosan illeszkedik a gimnáziumi tanulmányokhoz. Annak elvégzése mindenkit feljogosít az egyetemre való bekerüléshez. Mindenki, aki elmúlt huszonöt éves, és bizonyítja rátermettségét, részt vehet felsőfokú oktatásban. A „totális

qualifikáció” lényege, hogy a tanulni vágyók a képzésformák széles skáláját életkortól függetlenül igénybe vehetik – legyen az egyéni vagy hagyományosan szervezett, formális, non-formális vagy informális. A felzárkóztatási program szintén nagyon erős. Az önkormányzatok dolga a tanulástól eső vagy lemaradt emberek tanulási programokba való bevonása, kurzusok kiírása, lebonyolítása.

A bolognai folyamat

Norvégia az elsők között csatlakozott a bolognai folyamathoz 2003-ban egy „Minőségi Reform” nevezetű kezdeményezéssel együtt, amely meghatározta a 3+2+3 éves diplomaszerezés körülményeit (3 év alapképzés, két év mesterképzés, és három év doktori képzés). A „Minőségi Reform” az értékelés koncepciójának is új irányt adott és a minőségbiztosítás rendszerét is átalakította. Az értékelés az Európai Kreditszámítási Rendszernek megfelelően történik 2003 óta (ECTS). A,B,C,D,E,F betűk szimbolizálják a tanulók eredményeit, ahol az „A” a legjobb (kitűnő) az „F” a legrosszabb („Fail”, azaz sikertelen).

A reform lehetővé tette főiskolák akkreditációs kérelmének benyújtását és elbírálását a NOKUT-hoz és által. A NOKUT létrejötte megnövelte a felsőfokú intézmények akkreditációs igényét főleg úgy, hogy Norvégia akkreditációs rendszere a nemzetközi trendeknek megfelelően alakította ki működési elvét. Ez azt jelentette, hogy egy-egy akkreditációt elnyerő kurzus, képzés, tanterv nem csak helyi szinten vált elfogadottá, hanem a világon bárhol. Az így megszerzett ismeret birtokában javulnak a hallgató tudományos és munkavállalási lehetőségei, esélyei. Az intézmény 2004-ben külön adminisztrációt hozott létre, ami a „Norwegian Centre for International Cooperation in Higher Education (SIU)” néven fut jelenleg is. „Nemzetközi együttműködés a felső oktatásban”, azaz egy olyan intézet, amely azért felelős, hogy a világ különböző képzési „trendjeit” összefogja és a Norvégiában tanuló diákokat „megfeleltesse” a nemzetközi igényeknek. A SIU másik feladata a visszacsatolás a külföldön tanuló hallgatók által szerzett tapasztalat alapján, valamint Norvégia oktatási rendszerének támogatása. Utóbbi intézkedés az ország magas fokú és minden igényt kielégítő tudásszerző és -adó pozitív kölcsönhatásra orientálja a világ egyetemlein tanuló hallgatók figyelmét, akik így szívesen vesznek részt ösztöndíjasként valamilyen Norvég programban, hiszen a SUI munkássága révén nemzetközi elismerésben részesülnek ösztöndíjuk sikeres elvégzése esetén.

Történelem szak

Az egyetemre beérkező tanuló lényegében ott folytatja tanulmányait, ahol abbahagyta. A humanisztikus, filantróp embermodell kialakítása viszont nem csak ezen a szakon érvényesül, hanem tulajdonképpen mindenhol. Egyetemenként különböző névvel illetik az egyes stúdiumokat, az oslói egyetemen „Archeológia, Természetvédelmi és Történelem” szaknak hívják a bölcsészettudományi karon futó osztályt (ami nálunk történelem szak és korokra van lebontva). A társadalomismeret, kutatás és a világ multikulturális dimenzióinak ismerete kulcsfogalom a norvég felsőoktatásban, így tanulási programjaik olyan elvárásokat támasztanak, amelyek fedik ezeket a területeket. Már gimnazista korban meghatározza a kerettanterv a norvég diákok orientációs bázisát, ami nem lehet más, csak egy komplex emberkép, embermodell létrehozása, amit elsajátítva a tanuló maga is azzá válik, illetve nyitottabb lesz a különböző társadalmi jelentésrétegzettségű adaptációjára, a kultúrák között pedig szabad átjárása lesz műveltsége, tapasztalata révén, megkönnyítve ezzel az indulatmentes közlekedést saját belső szférájában és külső „vándorlása” során egyaránt. A globalizmus térnyerése az országban kézzel fogható, mind gondolkodási szokásaikat, mind intézkedéseiket tekintve. A munkaerőpiac feltöltése bevándorlókkal, politikai menedékkérelmekkel alapjelenség itt.³ A gimnáziumi történelemtanítás az ember és társadalom változásait vizsgálja, az ember koncepcióját saját múltjának megértésére. Nem csak elbeszéli a történelmet az oktatás során, de az eseményeket magyarázó folyamatok megértését is oktatja. A történelem és a történelemszemlélet okadatolása, a leszűrt konklúziók pragmatikus elsajátítása a cél jelen világunkra vonatkoztatva, így kialakítva a

sokoldalú emberideált, a változó világgal sorsközösséget vállaló és a körülményekhez képest a lehető legjobban adaptálódó személyiségvonásokat létrehozva, mely tulajdonságok egy személyben összpontosulva teljes mértékben kielégítik a kor támasztotta igényeket és ezzel a kiegyensúlyozott tökéletesen artikulált mentális alapállapotot.

A történelemtanításban gimnáziumi szinten és egyetemi szinten is elsőrendű a szabadság fogalma, azaz egy fogalom, elv, szemlélet nincs „röghöz kötve”, a szemlélődés nem hatol be az eseményekbe, az eseményekre való reagálás számít, a körülményekkel való kiegyezés. Utóbbi elvek gyakorlása jól érezhető a mindennapokban. Fél év alatt is kiviláglik, hogy a norvég emberek nyugodtak, nem idegeskednek, senki nem akar kárára lenni a másíknak. Az oktatás a világ viszonylatainak a megértését, elfogadását tűzi ki célul, nem a feszültségkeltést, és az elutasítást. Nem csak tanulnak egymás elfogadásáról, hanem élík is azt. Így a kiegyensúlyozott élet szinte borítékolható az országban. Az alaptanterv körülírja és megtanítja, mi az, hogy „*spirituális, kreatív, dolgozó, szabadon gondolkodó, szociális, természetszerető- óvó és az összetett ember*”. A célok fontossága miatt a történelem óraszámáa egy évre lebontva a gimnáziumokban 112-től 150-ig terjed, ami jóval több, mint Magyarország esetében, ahol például az általános tanrendben meghatározott történelemórák száma 72 a 9. és 10. osztályban, és csak a 11-12. évfolyamban közelít a norvég óraszámhoz az érettségire való felkészítés jegyében, ami esetünkben 108 óra éves lebontásban. (Igaz, emelt óraszám esetében nálunk is eléri az évi 120-140-es óraátlagot a történelem. A többi humán terület bevonásával pedig egy szintre kerül)⁴. Etika, társadalomismeret és filozófiaoktatás Skandináviában is van, ami szintén hozzájárul az összetettebb humán műveltség egzaktabbá váláshoz, prioritásuk azonban már csak az általános tanrend óraszámait tekintve is nagyobb, mint hazánkban, köszönhető ez a már sokat említett sajátos társadalmi, szocializációs berendezkedésnek, és az abból adódó megfelelési- és megféleltetési módszereknek.

Norvégiában minden a kutatáshoz tartozik. Így a történelem szakon belül kutatási területek vannak (*Research topics*), nem tantárgyak. A kutatási területek az eddigiekhez igazodva alapvetően a társadalomtörténet azon funkcióit ragadják ki, amelyek az ember-ember viszonyait vizsgálják. Ide tartozik a társadalomtörténet, a „nemek tudománya”, demokrácia, totalitarizmus, náciizmus-fasizmus rendszere, a társadalmi mozgalmak történelme, jogtörténet, nacionalizmus, az antiszemitizmus története, Közel-Kelet, a háború történelme stb. Emellett természetesen fellelhetőek egyéb ágai is a történelemnek, mint archeológia, „kulturális örökség”, világtörténelem, gazdaságtörténelem stb.

A kutatási területeken belül rendkívül széles választék van a kurzusokat illetően. Körülbelül 120 kurzus közül lehet választani. Az órák 10%-a hallgatható eleve angolul, kivétel akkor van, ha valamilyen nemzetközi hallgató is részt vesz az órán (ilyenkor angol nyelvre kell váltani). Vizsgálják a múltban végbe ment események jelen idejű hatásait is. Sosem vonatkoztatnak el attól, hogy a jelen, amiben élünk miért éppen ilyen, mik az okai. Így a történelem kutatása alapvetően a jelen megértését szolgálja, illetve a jövő aspektusait vizsgálja. Egy történelem – pontosabban egy „Archeológia, Természetvédelmi és Történelem” – szakos hallgató tulajdonképpen „jelen-ség” és „jövő kutató” egyben. A társadalmi együttélés igénye, a szociális érzékenység elsajátítása elkerülhetetlenül megvalósul a tanulás során.

Kitüntetett programként szerepel az eddigiek mellett a „Peace and Conflict Studies”, ami egy egész mesterképzési program (olyan mintha valaki vallástörténetet tanulna két éven keresztül). Egy ilyen „projekt” rendkívüli részletességgel határozza meg a feltételeket, a program céljait, értelmét, azt, hogy elvégzése után mire megy a diák mind gondolkodásban, mind munkavállalási lehetőségeit illetően.

Egy kutatási program keretén belül minden lehetőséget megadnak a tájékozódásra, elősegítve a döntést. A leendő hallgatónak segítenek a pályaválasztásban, a szakválasztásban: *Why choose this programme?*: mit kap cserébe? *Learning outcomes*: mit kezdhet az elvégzett tanulmányokkal. Hogyan jelentkezhet? *Admission*. Meghatározzák a program felépítését: *Programme structure*, a külföldi tanulási lehetőségeket a tapasztalatszerzés bővítésére és a megszerzett tudás minőségének javítására a program keretén belül *Semester abroad*, az oktatási és vizsgakövetelményeket: *Teaching and*

examinations, végezetül megadják a karrier lehetőségeket, az érvényesülés útjait a kutatás és kurzusok sikeres elvégzése után: *Career prospects*.

„Peace and Conflict Studies” MA-History

A továbbiakban a „Béke és konfliktus” néven futó kutatási területre pillantunk rá vázlatosan, madártávlatból, azzal a céllal, hogy érzékeltessem a benne folyó munkát, így kapva átfogóbb képet a történelem tudományának folyamatáról az oslói egyetem rendszerében. A „Peace and Conflict Studies” esetében először olvasható egy rövid leírás arról, hogy mit kell érteni a „béke és konfliktusok tanulmányok” alatt. A célmeghatározásban az alábbiakat olvashatjuk: *„A csoportok, nemzetek, államok közötti békétlenség állandóan visszatérő jelenség a világban. Vajon miért csap egy-egy konfliktus vérengzésbe, míg mások megmaradnak a feszültség szintjén, és nem onttatik vér?”*⁵ stb.). Majd jön a többi pont sorban. Az első pontból kiragadok pár fontos részletet:

- Miért, hogyan lehetséges, ha nem is teljes mértékben a tárgyalás és diplomácia módszerével megoldani, elsimítani egy konfliktust?
- Mi lehet „új”, ha van egyáltalán ilyen egy „új háborúban” (mi újat lehet elmondani az emberek e brutális „problémamegoldó viselkedéséről”)?
- Az erő megoszlása az államok között hogyan befolyásolja egy lehetséges háború kimenetelét egymás között. Hogyan változott a hadviselés módja az idők során?
- Milyen körülmények között lesz egy döntés egy háborús helyzet felvállalása során téves, tévhiten alapuló (mikor jut csődbe egy háború mellett kiálló döntés)?
- Egy demokratikus állami berendezkedés valóban békésebb, mint egy autokrata?

Akiket mélyebben érint a téma, el tudják dönteni, hogy valóban ez az, amire gondoltak, vagy esetleg mégsem. Homályos elképzelése a hallgatóknak arról, mivel kell foglalkozniuk a jövőben egyszerűen nem lehet.

A sok-sok pont közül az első esetében már is felbukkan a jelenismeret, a jövőkép felismerésére irányított képességek szükségessége: *„Develop your ability to discuss the history of war and peace in the 20th and 21st centuries.”* *„Az állásfoglalás készségének fejlesztése a 20-21. századi háborúk és békék történetének vizsgálata során”*. A *knowledge* címszó alatt kap például olyan pont is helyet, mint: *„Be able to discuss what influence the Nobel Peace Prize may have had on international relations”,* azaz, a hallgató *„legyen képes vizsgálni azt, hogy egy Nobel-békedíj milyen következményekkel jár a nemzetközi kapcsolatokra nézve.”*

- A *„learning outcomes”* opció alatt leírják a megszerezhető tudás alternatíváit (*knowledge*), azt, hogy milyen képességeket (*skills*) és kompetenciákat (*competence*) szerez meg a hallgató a két év során.
- A *„skill”* menüpontból egyet kiragadva: *„Identify, select, collect and assess relevant sources and data for purposes of analyzing specific research questions. „Azonosítsa, válassza ki, gyűjtse össze, értékelje a szóba jöhető releváns forrásokat, adatokat és okokat egy speciális területre vonatkozó kutatás analízisének végett – a témát illető kérdéskör kapcsán.”*
- A *„competence”* egyik fő pontja pedig: *„The study provides you with theoretical and methodological tools that enable you to analyze key issues of peace and conflict in a scientific manner.”* *„A tudás ellátja a hallgatót teoretikus, metodológiai eszközökkel, melyek segítségével sikeresen tudja majd elemezni a kulcsfontosságú, döntő pontokat egy háború vagy béke esetén, mindezt tudományos igényességgel és rálátással.”*
- A *„felvételi”* (*admission*) pont alatt a bekerülési lehetőségek vannak felvázolva. Fontos megjegyezni, hogy a hallgatónak az előzetesen elvégzett kötelező előfeltételek mellett motivációs levelet is írnia kell arról, miért a megpályázott mester képzési programot választja (angolul), valamint mellékelnie kell egy kutatási tervet és szillabust.
- A *„semester abroad”* megmutatja a diákoknak, hogy az adott programon belül milyen külföldi tanulmányutakra van lehetőség, milyen szervezetekkel

együttműködve. Ez azért jó, mert a hallgatóknak nem kell külön a nemzetközi osztály lapját figyelniük. Naprakész információk vannak a tanszék honlapján minden a szakot érintő változásokról, lehetőségekről.

- A vizsgák alkalmával – „*Teaching and examinations*” – (minden egyetemen és minden szakon) a hallgatóknak nyilatkozniuk kell írásban arról, hogy nem fognak csalni sem a helyi írásos vizsgák során, sem az otthon megírható évfolyam dolgozatok esetében (*Statement concerning academic misconduct*). A plágium és csalás azonnali kizárással jár. A vizsgatermeket blokkolják, azaz mobiltelefonos csalásokat nem tudnak alkalmazni, a mellékhelyiségeket pedig folyamatosan átvizsgálják elrejtett puskák után kutatva.

Egyéb kutatási programok

A tanulmányok során érdemes „magasabb elvárású” kutatási projekteket részt venni (*research projects*). Miért? Jobb tanulmányi előmenetelt biztosít a hallgatónak, kutatási eredményeit felhasználhatja szakdolgozata, disszertációja során, konferenciákon szólalhat fel, egyengetheti történész karrierjét. 2013-ban összesen 17 program fut, amelyekből néhány már évek óta (pl. régészet esetében), néhány pedig ebben az évben indult el. Ezek közt olyanok találhatók, mint a „Demokrácia és a szavazáshoz való jog”, „Közvélemény-diverzifikáció, a korabeli skandináv sajtó története”, „Befogadás és kirekesztés a Harmadik Birodalomban” stb., valamint különféle régészeti ásatások szerepelnek lehetőségként. A programok esetében ugyanúgy vázolják a célokat, a programok hátterét és azt is, hogy mit nyer vele a diák, akár csak a kerettantervben fellelhető kötelezően elvégzendő stúdiumok alkalmával. Sok esetben bekapcsolódnak különféle szervezetek is támogatva a kezdeményezéseket. *The Research Council of Norway*, a Norvég Kutatási Tanács pénzzel járul hozzá egy-egy projekthez, a Norvég Nemzeti Könyvtár, *National Library of Norway* forrásokkal, könyvekkel archívumokkal, fényképekkel látja el a kutatókat. Emellett fut egy „Projekt hálózatok” (Project networks) nevezetű terv, mely a történelem hatását vizsgálja a tudományokban és a társadalomban. A tervezet keretén belül vizsgálják, mit integrálhatnak a különböző tudományok a történelemtudományból, meddig terjedhet a történelem mint magyarázó tétel a világra nézve, milyen interdiszciplináris összefonódások vannak, hol kell meghúzni a határvonalakat a tudományok között, mit adhat a történelem ismerete az ember számára?

A Norvég Kutatási Tanács az egyetemekkel együttműködve sokszor nem csak pénzügyi háttértámogatást biztosít, hanem nevéből kiindulva programokat ír ki, ötleteket vet fel a tanszéknek, amit azok mérlegelés tárgyává tesznek.

Összefoglalás

A hangoztatott elvek és a valóság között ebben az országban is érezhető azért némi diszkrépancia. „Hobby tanulás” elvileg nincs Norvégiában, aki amit tanult, azt hasznosíthatja. Ezt sokan állították ott, mégsem igaz, hogy a piacra oktatnak. Elvileg egy hentesnek csak húst kell tudnia szeletelni, etológiához már „nem szabad” értenie, azonban az érvényesülés útjai kifürkészhetetlenek. Ugyancsak elvileg konkrét lehetőségek vannak, nincs olyan, hogy valaki nem tud mit kezdeni egy bölcsész diplomával, és helyette eladóként kell ülnie egy kasszagép mögött. Viszont ha végzettsége történész, vagy történelemtanár fordított módon sem sülni el a dolog; azaz nem dolgozhat kasszásként egy boltban. (A „hobby tanulás” abban az egy esetben járható út, ha valakinek kialakult élete van, és például 50 évesen úgy dönt, hogy őt érdekli a skandináv mitológia. Ebben az esetben minden további nélkül hallgathatja az erről szóló órákat nappali tagozaton is, húsz éves diákokkal együtt). Noha az utóbbi állítás messzemenően igaz – hiszen magam is tapasztaltam – mégis bölcsészek, társadalomtudósok rengetege ül kasszagép mögött, pincérkedik, eladó stb., amit pedig helyi forrásokból, kint élő magyaroktól tudok. Szintén „helyiektől” és egyetemi körökben mozgó külfoniaiktól tudom, hogy a bolognai átállás sokat rontott a korábbi minőségen.

Beszámolóim terjedelmi korlátok miatt nem enged alaposabb elemzést. A téma felvetésével reményeim szerint bepillantást nyerhettünk a norvég felsőoktatásba, ami a

dolgozatomban írtaknál jóval bonyolultabb rendszer. Szándékaim szerint láttattam, hogy mennyire komplex és gondosan tervezett, jól szabályozott folyamat; mennyire reflektál a társadalmi elvárásokra, az európai folyamatokra; hogyan ellenőríz és értékeli; mekkora szerepe van a tudomány és oktatás kölcsönhatásának, vagy hogyan reagál a munkaerő piac igényeire. A „Béke és konfliktus” tanegység vázlatos kiemelésével gyakorlati betekintést kívántam adni a történelem szak egyik tanítási moduljába, a rendszer logikáját kívántam ezzel érzékeltetni.

IRODALOM

- Education – from Kindergarten to Adult Education, Norwegian Ministry of Education and Research. In: http://www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/Veiledninger%20og%20brosjyrer/Education_in_Norway_f-4133e.pdf
- Norwegian Ministry of Education and Research: *Equal Education in Practice!*. In: http://www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/Grunnskole/Strategiplaner/Likeverdige_ENG_net.pdf#search=curriculum+framework
- Core Curriculum for Primary, Secondary and Adult Education in Norway. In: The Royal Ministry of Education, Research and Church Affairs: http://www.udir.no/upload/larerplaner/generell_del/Core_Curriculum_English.pdf
- University of Oslo, Department of Archeology, Conservation and History. In: <http://www.uio.no/english/studies/programmes/peace-master/>
- 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről. In: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200051.EMM
- Kerettantervi ajánlás a helyi tanterv készítéséhez EMMI kerettanterv 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet 3. sz. melléklet 3.2.05. In: <http://www.mozaik.info.hu/Homepage/Mozaportal/MPtmmtsa.php?type=HT>

JEGYZETEK

- ¹ Core Curriculum for Primary, Secondary and Adult Education in Norway. In: The Royal Ministry of Education, Research and Church Affairs: http://www.udir.no/upload/larerplaner/generell_del/Core_Curriculum_English.pdf (2013. 08. 07.)
- ² Education – from Kindergarten to Adult Education, Norwegian Ministry of Education and Research. In: http://www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/Veiledninger%20og%20brosjyrer/Education_in_Norway_f-4133e.pdf (2013. 08. 07.)
- ³ A főleg Oslóra és nagyobb városokra jellemző bevándorlási hullám olyan nagymértékű, hogy az ember ott léte során késznek veszi, hogy a körülötte lévő emberek zöme afrikai, arab, török vagy más országból idekerülő emigráns. Ennek a helyzetnek a kezelésére jött létre az intézkedések minden szintjén az úgynevezett asszimilációs és „elfogadási program”, ami természetesen kihat az oktatásra is. „*The Government intends to work against racism and for a tolerant, multi-cultural society. Everyone should have the same rights, responsibilities and opportunities, regardless of ethnic background, gender, religion, sexual orientation or functional ability. Diversity makes Norway a richer society (pp. 72-73). We intend to invest in people by giving them the opportunity to develop and learn in kindergartens, in primary and secondary schools, in higher education, and further and continuing education and through research (p. 4).*” (*Equal Education in Practice!* Norwegian Ministry of Education and Research. In: http://www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/Grunnskole/Strategiplaner/Likeverdige_ENG_net.pdf#search=curriculum+framework) (2013. 08. 07.)
„A kormány egy rasszizmus ellenes, toleráns és multikulturális társadalom kialakításán dolgozik. Mindenkit ugyanazon jogok, felelősségek, lehetőségek illetnek meg, tekintet nélkül az ember etnikai hovatartozására, nemére, szexuális orientációjára vagy éppen testi hátrányosságaira. Norvégiát sokfélesége teszi egy gazdagabb, teljesebb társadalommá. Célunk az emberi erőforrások fejlesztése – már az óvodától kezdve egészen a felsőoktatásig, és azon is túl – az oktatás és kutatás segítségével.”
- ⁴ 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről. In:

Fogarasi Attila: Norvégia egyetemi történelemoktatása 2013-ban

---

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200051.EMM (2013. 08. 07.),
illetve *Kerettantervi ajánlás a helyi tanterv készítéséhez EMMI kerettanterv 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet 3. sz. melléklet 3.2.05, in.:*

<http://www.mozaik.info.hu/Homepage/Mozaportal/MPtmmtsa.php?type=HT> (2013. 08. 07.)

⁵ Forrás: University of Oslo, Department of Archeology, Conservation and History. In:

<http://www.uio.no/english/studies/programmes/peace-master/> (2013. 08. 07.)